

Frivilligt certifieringssystem

Framtagandet av ett förslag till certifieringsregel för frivillig certifiering av små avlopp

Ida Sylwan, JTI – Institutet för jordbruks- och miljöteknik

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Beskrivning av de aktiviteter som genomförts	3
Inledande skede.....	3
Framtagandet av ett förslag till certifieringsregel	4
Så går arbetet vidare	5
Bilaga 1. Projektplan	6
Bilaga 2. Sammanfattning av synpunkter gällande personcertifiering av entreprenörer	8
Bilaga 3. Frågor inför möte med myndighetsrepresentanter	11
Bilaga 4. Anteckningar från möte med myndighetsrepresentanter	13
Bilaga 5. SWOT-analys	18
Bilaga 6. Förslag till certifieringsregel	19

SAMMANFATTNING

JTI (Institutet för jordbruks- och miljöteknik) har i samarbete med SP (Sveriges tekniska forskningsinstitut) initierat ett arbete för att utveckla en frivillig certifiering för små avloppsanläggningar, i form av P-märkning (SP:s eget kvalitetsmärke).

Den frivilliga certifieringen ska bygga på de befintliga standarder som finns för förtillverkade och platsbyggda små avloppsanläggningar (EN 12566, del 1, 3 och 4), tekniska rapporter (EN 12566, del 2 och 5) samt kommande standarder (EN 12566, del 6 och 7).

En viktig del i projektet har varit att hämta in synpunkter från bransch- och myndighetsrepresentanter. De synpunkter som inhämtats under projektet kan sammanfattas i följande punkter:

- Personcertifiering:
 - Hos branschen finns i dagsläget ingen stor efterfrågan efter en personcertifiering. Detta bedöms därför svårt att införa i dagsläget. JTI:s mål är att bevaka eventuell utveckling av intresset för personcertifiering.
- Certifiering av produkter:
 - Från branschens sida finns både de företag som är positivt inställda och de som anser att en frivillig certifiering är överflödigt.
 - Det finns tveksamheter från Boverkets sida gällande om ett frivilligt certifieringssystem som inkluderar produkter som kan CE-märkas är förenligt med europeisk lagstiftning. SP för en generell diskussion med Boverket gällande P-märkning.

Ytterligare arbete kommer att krävas för att utveckla ett färdigt system. Slutgiltigt beslut om certifieringssystemet tas sedan i SP:s certifieringsstyrelse.

BESKRIVNING AV DE AKTIVITETER SOM GENOMFÖRTS

Inledande skede

En projektplan med tillhörande tids- och aktivitetsplan sattes upp och stämades av med finansiären och en projektgrupp etablerades, med representanter från JTI och SP. Projektplanen återfinns i Bilaga 1. I projektgruppen ingick följande personer:

- Ida Sylwan, JTI
- Ola Palm, JTI
- Matz Sandström, SP
- Susanne Hansson, SP
- Emma Ekberg, SP
- Ulf Petersson, SP
- Ingvar Pettersson, SP

För att inhämta branschföreträdares synpunkter på en eventuell personcertifiering deltog delar av projektgruppen den 25:e oktober 2011 vid ett branschmöte anordnat av Kunskapscentrum små avlopp. En sammanfattning av framförda synpunkter finns i Bilaga 2. Ett befintligt exempel på

personcertifiering är ”Certifierad brunnsbore”, som tagits fram av SP i samarbete med SGU (Sveriges geologiska undersökning).

Den 9:e november 2011 höll delar av projektgruppen ett möte med myndighetsrepresentanter från Havs- och vattenmyndigheten, Boverket samt SKL. Inför detta skickades ett antal frågor ut, se Bilaga 3. Då de medverkande hade olika ingångar i frågan kom dock diskussionen att domineras av med övergripande frågeställningar än de ursprungligen ställda. Anteckningar från mötet finns i Bilaga 4.

En SWOT-analys genomfördes, och denna återfinns i Bilaga 5

Framtagandet av ett förslag till certifieringsregel

Projektgruppen har tagit fram ett förslag till certifieringsregel. Den föreslagna certifieringsregeln inkluderar både anläggningar som kan CE-märkas enligt harmoniserad standard och anläggningar som inte anse ligga inom ramen för harmoniserad standard. En referens har varit SP:s certifieringsregel för P-märkning av Slamavskiljare. Förslaget till certifieringsregler för små avlopp finns i Bilaga 6 (detta är det förslag som sändes ut på remiss enligt nedan).

Idén om ett frivilligt certifieringssystem presenterades för branschen (av Ida Sylwan, JTI) i samband med ett möte i Stockholm anordnat av Kunskapscentrum små avlopp den 25: oktober, ”Dialogmöte med branschen om små avlopp”. I samband med konferensen Vatten, Avlopp och Kretslopp i Uppsala den 23 mars 2012 hölls en presentation på samma tema (av Ola Palm, JTI). Vid konferensen deltog i huvudsak bransch- och kommunrepresentanter.

Ett möte var enligt projektplanen planerat för att inhämta synpunkter från branschrepresentanter och myndigheter på förslaget till certifieringsregel. Istället för att anordna ett möte skickades dock förslaget ut på remiss för skriftliga svar. Då myndighetsrepresentanterna vid det föregående mötet (9 nov) påpekat att de inte kunde ge synpunkter på innehållet i en eventuell certifieringsregel bjöds dessa dock inte in till att ge synpunkter. De aktörer som kontaktades var:

- VVS-fabrikanternas råd
- MRV (Branschorganisation för EN-godkända minireningsverk)
- Villaägarnas riksförbund
- Sveriges konsumenter

VVS-fabrikanternas råd besvarade remissen genom att sätta samman en arbetsgrupp, relaterad till standarder och certifiering, samt att bjuda in JTI till ett möte i denna arbetsgrupp. MRV besvarade remissen genom att lämna allmänna synpunkter och även de önskade ett möte för att diskutera frågan.

Från flera av medlemsföretagen i MRV och VVS-fabrikanternas råd kom separata svar på remissen. Synpunkter från en representant för VVS-fabrikanternas råd kom in via telefonsamtal till Ola Palm, JTI (FANN VA-teknik). Denne var positivt inställd till ett sådant system, om det skulle kunna göra det lättare för en tillverkare att bli likvärdigt bedömd oberoende av kommun. Från två av medlemsföretagen i MRV kom ett skriftligt svar via E-post, varav ett företag uttryckte att de inte såg något behov av en certifiering då de själva redan CE-märker sin produkt (KWH pipe), och det andra (Evergreen solutions) är kritiskt till konceptet P-märkning då de anser det vara ett hinder för fri konkurrens inom EU. Ett företag som är medlems-

företag både i VVS-fabrikanternas råd och i MRV kom in med synpunkter på innehållet i certifieringsregeln (Uponor).

Sveriges konsumenter meddelade att de avböjer att kommentera förslaget, främst på grund av resursbrist. Villaägarnas riksförbund har inte besvarat remissen.

Enligt projektplanen skulle en vidarebearbetning av certifieringsregeln ske efter det att synpunkter inhämtats. Då två av remissinstanserna begärt vidare diskussion/möten har dock projektgruppen valt att skjuta på vidarebearbetning av certifieringsregeln tills efter att dessa möten har kunnat genomföras.

SÅ GÅR ARBETET VIDARE

Projektet inom Kunskapscentrum små avlopp avslutas och SP måste nu besluta om fortsatt arbete med certifieringsregeln för att sedan gå vidare till beslut i SP:s certifieringsstyrelse. Vid införandet av en certifiering skulle huvudmannen bli SP och eventuellt skulle en förstärkning eller breddning av kompetensen i den befintliga arbetsgruppen krävas.

BILAGA 1. PROJEKTPLAN

2011-09-27

Projektplan – Frivilligt certifieringssystem, små avlopp

Bakgrund

I samarbete med SP Certifiering initieras ett arbete med att utveckla ett frivilligt certifieringssystem för avloppsanläggningar upp till 50 pe. Arbetet bygger till stora delar på de standarder som finns för prefabricerade små avloppsanläggningar (EN 12566, del 1, 3 och 4), tekniska rapporter (EN 12566, del 2 och 5) samt kommande standarder (EN 12566, del 6 och 7). Systemet kommer att utvecklas i nära samverkan med fabrikanter, myndigheter, branschorganisationer etc. Ytterligare finansiering kommer att krävas för att utveckla ett färdigt system.

Syfte

Att möjliggöra deklARATION av funktion hos små avloppsanläggningar, upp till 50 pe, så att, i första hand fastighetsägare och myndigheter, får tillgång till oberoende och tillförlitliga underlag.

Mål

- Att ta fram en första version av kriteriedokument för P-märkning av små avlopp.
- Att identifiera viktiga parametrar som bör ingå i en framtida personcertifiering.
- Att etablera ett sekretariat som ska driva det fortsatta arbetet med P-märkningssystem samt personcertifiering.

Genomförande

Projektet leds av JTI, i samverkan med moderbolaget SP. Finansieringen sker genom Kunskapscentrum små avlopp. Arbetet utförs i ett antal moment:

- Inledande fas:
 - En projektgrupp etableras inom SP-koncernen. Projektet initieras. JTI fungerar som projektledare.
 - Delar av projektgruppen medverkar vid branschmöte för att stämma av intresset för personcertifiering (mötet anordnas av Kunskapscentrum små avlopp den 25 oktober 2011).

- Myndighetsrepresentanter och branschrepresentant (remissgrupp) bjuds in till ett möte om P-märkning, där behov/efterfrågan samt möjligt innehåll diskuteras.
- En kortfattad SWOT-analys genomförs.
- Med förutsättning att behov/efterfrågan på P-märkning kan konstateras:
 - En första version av certifieringsregler upprättas.
 - Ett nytt möte i remissgruppen anordnas, där certifieringsregler och fortsatt arbete med certifieringssystemet diskuteras.
 - Certifieringsreglerna bearbetas vidare efter synpunkter från remissgruppen.
 - Ett sekretariat etableras för fortsatt arbete med certifieringssystemet.

BILAGA 2. SAMMANFATTNING AV SYNPUNKTER GÄLLANDE PERSONCERTIFIERING AV ENTREPRENÖRER

Mötet höll av Kunskapscentrum små avlopp den 25 oktober 2011. Rubriken för mötet var ”Dialogmöte om utbildningskrav för entreprenörer och projektörer” och målgruppen var de aktörer som idag arbetar med utbildning. Representanter var närvarande från Maskinentreprenörerna (ME), Havs- och vattenmyndigheten (HaV), tillverkare som erbjuder utbildning (Uponor, Wavin, FANN, Pipelife, BAGA) samt Norrköpings kommun.

Slutsatser efter mötet:

- Det finns idag ett flertal kurser för entreprenörer inom avlopp, de ges dels av branschorganisationen ME och dels av olika teknikleverantörer.
- Gällande projektering har ME startat upp en kurs under året och genomfört ett antal utbildningstillfällen.
- Kunskap hos entreprenörerna är viktigt för att säkerställa att rätt typ av anläggning hamnar på rätt plats.
- Personcertifiering är en metod för att kvalitetssäkra utbildningen, genom att lägga en miniminivå. Men personcertifiering är inget självändamål. En miniminivå hos utbildningarna skulle man också kunna komma fram till genom en branschöverenskommelse.
- En personcertifiering skulle också kunna bidra med ett system för bevakning av de anläggningar som byggs; med t.ex. rapporteringskrav för varje certifierad installatör av vad de installerat och hur, liksom övrig dokumentation kring varje enskild anläggning.
- Den nuvarande uppfattningen bland de aktörer som erbjuder utbildningar är att det fungerar bra som det ser ut idag. Om kommunerna rekommenderar någon utbildning så är det i regel ME:s utbildning de refererar till, medan en entreprenör kan lyfta fram en rad av utbildningar som han/hon deltagit vid.
- Det finns idag kommuner, exempelvis Norrköping, som ger fastighetsägarna ett ekonomiskt incitament för att välja en diplomerad entreprenör. Utan diplomerings gör inspektören två platsbesök, och med diplomerings blir det bara ett besök för besiktning (det finns dock även kommuner där ingen besiktning utförs oavsett diplomerings). I Norrköpings kommun har det fungerat, där är uppskattningsvis 90 % av entreprenörerna diplomerade.
- En gissning från Lennart Silvergren på Wavin är att det totalt sett i Sverige är ca 25-30 % av avloppen som anläggs av en ME-certifierad entreprenör.

- En branschöverenskommelse kring miniminivå på utbildningar verkar inte vara aktuell i nuläget. De enskilda teknikleverantörerna ser en konkurrensfördel i att erbjuda utbildning (åtminstone enligt ett vad ett par av de deltagande företagen uttryckt).
- Bredden av utbildningar som finns idag är en fördel eftersom entreprenörerna behöver kunna även produkterna, vilket blir en följd av att det är teknikleverantörer som ger utbildningarna.
- Tillsynsmyndigheterna (kommunerna) ser enligt Norrköpings kommun gärna ytterligare tydlighet från HaV gällande vilken kompetens som skall krävas hos entreprenörerna. Det som man idag har att gå på är Naturvårdsverkets allmänna råd 2006:7, där det anges att krav bör ställas på att arbetet skall "uträttas av en sakkunnig person". Råden ger också en definition av begreppet sakkunnig, "person som genom yrkeserfarenhet, deltagande i utbildningar eller på annat sätt har tillräckliga kunskaper för att utföra det arbete som avses".

Annan relevant information från mötet:

- Av de representerade företagen ger följande regelbundna kurser idag:
 - o ME – en entreprenörsutbildning, och en projektörsutbildning.
 - o FANN – använder utbildning som ett sätt att knyta till sig entreprenörer.
 - o Uponor – lär ut installation samt val av teknik.
 - o BAGA – har flera olika varianter på utbildning.
- Totalt har ME utbildat ca 2 500-3 000 entreprenörer. Av dem är det ca 1 000 entreprenörer som gått hela vägen och blivit diplomerade. Många har gått kursen bara för att den är billig och har sedan inte haft intresse av att arbeta med just avlopp. Just nu dalar intresset för utbildningen. De utbildar nu ett par hundra personer per år, och har knappt så att kurstillfällena får tillräckligt många deltagare.
- De deltagande är överens om att projektörsutbildningen har varit efterlängtd. Den kan inte bli heltäckande, då den bara är 2 dagar lång.
- I Danmark finns idag personcertifiering gällande anläggande av små avlopp, "kloakmästare". Det är en titel med status i Danmark, och det finns lag på att den som anlägger ett avlopp skall vara certifierad.
- I Norge ges en kurs, kallad "ADK", i VA-anläggning i samarbete mellan Norsk Vann, MEF samt NRL. Kursen är frivillig, men kommunerna rekommenderas att ställa krav på att någon i bygglaget gått kursen. Den gäller allt anläggande av VA-ledningar, och har en del som riktar in sig på små avlopp.

- Ansvaret för dokumentation av hur avloppsanläggningen byggs ligger idag på fastighetsägaren. Generellt överlämnas ingen dokumentation från entreprenör till fastighetsägare. Kommunerna bör (enligt Bert Gustavsson, BAGA) ställa krav på att dokumentation kommer in i samband med att anläggningen byggs. Kommunerna å sin sida har ofta ett överflöd av pappersarbete. En slutbesiktning från kommunen med utförandeintyg och underskrift från entreprenören har en positiv effekt på kvaliteten hos det som byggs (enligt Maria Hübinette, HaV).
- Entreprenören bör själv ha ett intresse av att ställa krav på att få tillräcklig utbildning eftersom entreprenören sen är ansvarig om anläggningen inte skulle fungera på grund av att grävarbetet är felaktigt utfört. Samverkan mellan tillverkare/leverantör av teknik och entreprenör kan dock möjliggöra att tillverkaren tar ansvaret för kvaliteten på anläggningen och minskar risken för att tvister uppstår gällande var ansvaret ligger.
- Ida Sylwan, Kunskapscentrum små avlopp/JTI ställde frågan vem som tar ansvar när det gäller tillverkare som inte eftersträvar att ge god information till entreprenören och se till att han/hon tar till sig denna information. De närvarande tillverkarna verkade ha uppfattningen att detta kommer att lösas via marknadskrafter. De anläggningar som inte blir bra, leverantörer som inte är seriösa, kommer inte att sälja.
- Ulf Petersson, SP, kom med ett förslag om att man på någon central plats (t.ex. avloppsguidens branschside) bör lyfta fram info om de utbildningar som finns idag. Även att branschens parter kan samverka att ta fram en informationsprodukt i likhet med Normbrunn 07. Den produkten togs fram av SGU och branschorganisationerna kring brunnsborning och riktar sig till hela marknaden, inklusive privatpersoner. Man beskriver vad som är viktigt att tänka på som beställare och vad som gäller både hydrogeologi och juridiskt ansvar.
- Hur service garanteras är ngt som bör lyftas i detta projekt (enligt Mats Johansson, Kunskapscentrum små avlopp, finns en utbildning för skötsel i Leipzig).
- Tomas Lindbergs, ME, uppfattning är att ett lagkrav gällande certifiering av entreprenörer skulle leda till en risk att det blir färre entreprenörer som arbetar med att anlägga avlopp och att åtgärdstakten därmed skulle gå ner, vilket inte är önskvärt.
- Vi behöver avgöra om det viktigaste problemet är kvaliteten på det som byggs idag eller om det allvarligaste är den låga åtgärdstakten (om det inte redan kan anses avgjort att det är åtgärdstakten som är det största problemet). Maria Hübinette, HaV jobbar för närvarande med nulägesanalys för att kunna avgöra vilken som är den mest lämpliga vägen att ta med den nya myndigheten (HaV).

BILAGA 3. FRÅGOR INFÖR MÖTE MED MYNDIGHETSREPRESENTANTER

2011-10-18

Underlag till remissgruppsmöte

Frågor gällande en eventuell P-märkning

- Vad är era tankar kring att införa ett frivilligt certifieringssystem (P-märkning) för små avlopp?
 - o Vad kan det tillföra?
 - o Finns det andra, mer smidiga sätt att säkerställa att de produkter som säljs är av god kvalitet och att de drifas korrekt?
- Vilka aspekter skulle vara möjliga att inkludera i en eventuell P-märkning? Några exempel:
 - o Kravnivåer för reningsgrad (närsalter och organiskt material)
 - o Hygien (gällande utgående vatten)
 - o Säkerhet
 - o Tillgänglighet för service och slamtömning
 - o Kretsloppsmöjligheter
 - o Kontroll av leverantörens egenkontroll/fabrikskontroll
 - o Kvalitet hos leverantörens instruktioner; installations- och driftsinstruktioner
 - o Installationskontroll
 - o Kontroll av serviceorganisation
 - o Etc.
- Vilka aspekter bör inkluderas för att förenkla miljökontorens handläggning?
- Om ett P-märkningssystem etablerades, vilka fördelar skulle det ge för konsumenten vid val av avloppsanläggning?
- Finns det viktiga aspekter som inte kan inkluderas i en P-märkning?
- Vilka krav kan bli svåra/kostsamma för tillverkarna att uppfylla?

- Ge gärna kommentarer på det utkast det förslag på innehåll som finns i dokumentet ”P-märkning idé”.

BILAGA 4. ANTECKNINGAR FRÅN MÖTE MED MYNDIGHETSREPRESENTANTER

2011-11-09

Möte inom projektet "Frivilligt certifieringssystem"

"Frivilligt certifieringssystem" är ett projekt inom Kunskapscentrum små avlopp (mer info finns på www.smaaavlopp.se).

Medverkande:

Annika Johansson, HaV (Havs- och vattenmyndigheten)

Annika Wessel, Boverket

Emma Ekberg, SP (Sveriges tekniska forskningsinstitut), ingår i projektgruppen för "Frivilligt certifieringssystem"

Ida Sylwan, JTI (Institutet för jordbruks- och miljöteknik), ingår i projektgruppen för "Frivilligt certifieringssystem" (projektledare)

Karin Wall, HaV

Maria Hübinette, HaV

Matz Sandström, SP, ingår i projektgruppen för "Frivilligt certifieringssystem"

Tove Göthner, SKL (Sveriges kommuner och landsting)

Mötets innehåll:

Syftet med mötet var att projektgruppen skulle få in synpunkter från de deltagande instanserna inför arbetet med ett frivilligt certifieringssystem (P-märkning, som är SP:s kvalitetsmärke) för produkter för avloppsrening vid små avlopp.

Mötet inleddes med en runda där deltagarna presenterade sig.

Projektledaren presenterade kort vad projektet ska gå ut på. Ett antal frågeställningar togs som utgångspunkt för diskussion, och nedan presenteras slutsatser från mötet utifrån dessa frågor.

Var finns kraven för de små avloppen?

Lagstiftning finns i:

- Miljöbalken (1998:808) (i huvudsak allmänt rörande miljöfarlig verksamhet)
- Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899)
- Plan- och bygglag (SFS 2010:900) (allmänt rörande byggnadsverk)

Naturvårdsverkets allmänna råd, NFS 2006:7, är det dokument som kommunerna oftast förhåller sig till. Utifrån gällande lagstiftning skall bedömning av vilka krav som skall ställas göras av tillstånds- och tillsynsmyndigheterna i varje enskilt fall.

Vilken status har dessa krav?

För nuvarande pågår diskussioner om vad som bör ske med de allmänna råden, till följd av att ansvaret för tillsynsvägledning gällande små avlopp gått över från Naturvårdsverket till Havs- och vattenmyndigheten.

Medverkande representanter från Boverket och HaV är ense om att tydligare regler på området vore fördelaktigt, till exempel genom en föreskrift som kunde ersätta de allmänna råden. Det är dock en process som tar tid. Boverket har bemyndigande att utfärda föreskrifter, medan HaV inte har detta bemyndigande.

I fråga om att inom ramen för ett frivilligt certifieringssystem referera till de allmänna råden så är det tveksamt om det är rimligt, eftersom statusen är otydlig. Lämpligast är att, i väntan på nya föreskrifter notera kriterier i certifieringsreglerna. Att reglerna är relevanta och rimliga säkerställs genom remissförfarande. Certifieringsorganet skall också tillse att reglerna anpassas om/när nya regler eller kunskaper finns. Parallellt bör ett arbete pågå med att tydliggöra vilka krav som kan ställas. Boverket kan möjligen tillsammans med HaV utfärda föreskrifter

Hur garanteras uppfyllelsen av kraven i dagsläget?

Kommunerna gör en bedömning av vad som är tillfredsställande utifrån förutsättningar i det enskilda fallet.

Är det möjligt att en tredje part garanterar uppfyllelse av dessa krav?

Eftersom det är luddiga krav kan det vara svårt att garantera att de uppfylls.

Om det finns ett krav i ett specifikt land så har tillverkaren inom CE-märkningen skyldighet att deklarerat produktens egenskaper i relation till dessa krav.

SP kan sätta upp egna kriterier för en P-märkning. Vilket i nuvarande läge är det som skulle krävas eftersom de lagar som finns gällande små avlopp inte är tillräckligt specificerade för att sätta som krav i ett certifieringssystem. Det skulle t.ex. kunna gälla avsnitt ur de allmänna råden, där SP inom certifieringssystemet skulle kunna sätta in kraven på t.ex. reningsgrad som egna krav inom certifieringsreglerna.

Fortsatt gäller att kommunerna ska göra en bedömning av vad som är tillfredsställande utifrån förutsättningar i det enskilda fallet.

Vilken användning kan kommunerna ha av ett frivilligt certifieringssystem? / Vad kan uppnås med ett sådant system?

Det vore en fördel för kommunerna att kunna anpassa omfattningen av tillsynen beroende på hur säker man kan vara på att föreslagen lösning uppfyller de krav man ställer. En möjlighet är att man med hjälp av ett certifieringssystem kunde undvika en djupare utredning i ett ärende, genom att de via certifieringen visste att vissa krav var uppfyllda. Detta förutsätter att kommunerna har kunskap om vad certifieringen innebär och inte innebär. Det är också viktigt att kommunerna har kunskap om att en frivillig certifiering/P-märkning är just frivillig.

Kommunerna har möjlighet att ge lättnader i tillsynsavgift om en produkt skulle vara certifierad, med hänvisning till att handläggningstiden skulle förkortas (SKL har gjort en guide för att beräkna risk- och erfarenhetsbaserad taxa). De får dock aldrig ställa krav på en frivillig certifiering, utan endast på CE-märkning.

Övrigt/allmänt om frivillig certifiering och om CE-märkning:

Ett certifieringssystem skall enligt praxis, även om det är frivilligt, vara accepterat av de intressenter som finns; bransch, myndigheter, användare, etc.

Att nationella certifieringssystem eventuellt finns på plats i våra grannländer togs upp, och att vi därför kan lära av andras erfarenheter. Vi bör dock samtidigt ha i bakhuvudet att det kan finnas problematik driva dessa certifieringar utan att det medför handelshinder inom EU. Till exempel har Norge, som är anslutna till EU:s inre marknad, flera processer mot sig gällande handelshinder (enligt Annika Wessel). I Danmark har man ett tydligare regelverk där kravnivåer sätts för ett område, och där fyra olika klasser är möjliga.

Ingen myndighet får någonsin, på något sätt, rekommendera en nationell certifiering för en produkt som kan CE-märkas enligt en harmoniserad standard, eftersom det räknas som ett handelshinder. Det är därför också omöjligt för en myndighet att fungera som remissinstans gällande innehållet i ett frivilligt certifieringssystem.

Efter 1 juli 2013 blir det enligt den nya byggproduktförordningen obligatoriskt att alla produkter som kan CE-märkas enligt en harmoniserad standard skall vara CE-märkta för att få säljas på den europeiska marknaden.

Om en kommun då generellt vill bestrida att en viss produkt ska få användas, om den inte är CE-märkt, så ska det ske enligt ett visst förfarande (förordning (EG) nr 764/2008), med en utförlig motivering till varför produkten inte uppfyller kraven. Kommunen måste informera den berörda parten om sin ev. avsikt att inte tillåta användningen och ge den berörde tillfälle att yttra sig i god tid före beslut. (Sedvanlig EU-rättslig princip är ömsesidigt erkännande av varor som lagligen sålts i ett annat EU-land. Det är alltså det ömsesidiga erkännandet som ifrågasätts.)

Om en byggprodukt som säljs före den 1 juli 2013 inte är CE-märkt trots att detta är möjligt, ska kommunen kontakta Boverket i egenskap av marknadskontrollmyndighet.

Byggproduktförordningen förbjuder annan märkning än CE-märkning särskilt med avseende på uppgifter om produkttegenskaper. Det kan finnas en möjlighet att certifiera produkter mot den nationella bygglagstiftningen så länge certifieringen inte strider mot byggproduktförordningen.

Med ledning av uppgifterna i prestandadeklarationen (eller de uppgifter som idag finns i CE-märkningen) kan alltså byggherren eller ett certifieringsorgan, bedöma byggproduktens prestanda mot de svenska kraven på byggnadsverksnivå i lagstiftning som berör byggprodukter. Dock finns idag en avsaknad på tydliga krav.

Fortsatt arbete:

Projektgruppen utarbetar en första version av certifieringsregler under december-januari. I slutet av januari skickas certifieringsreglerna ut på remiss till företrädare för bransch samt kommunernas miljökontor (eller motsvarande), och ett möte hålls för att ytterligare uppmuntra till att synpunkter kommer in. Certifieringsreglerna vidarebearbetas sen efter synpunkter under mars månad. De närvarande vid dagens möte kommer att hållas underrättade om fortsatt arbete.

När det finns ett förslag till certifieringssystem har SKL möjlighet att bidra genom att skicka ut en förfrågan till det nätverk av kommunala miljöchefer som de har. Inom de miljösamverkanprojekt som finns länsvis bör vi kunna få bra kommentarer när certifieringsregler satts upp. De arbetar med samverkan mellan kommunerna i ett län.

Kommerskollegium har gjort en inre marknadsguide för kommuner, och håller nu en seminarierie, "Så påverkas kommuner av EU-rätten".

BILAGA 5. SWOT-ANALYS

P-märkning av produkter vid små avlopp.

<p>Styrkor</p> <p>Det finns en efterfrågan hos kommunerna när det gäller ytterligare vägledning för bedömning av teknik.</p> <p>Leverantörer intresserar sig för att få en kvalitetsmärkning som gäller specifikt i Sverige.</p> <p>SP har ett känt varumärke. Har förtroende som certifieringsorgan.</p> <p>SP är ackrediterat certifieringsorgan.</p> <p>JTI har gott anseende hos myndigheter och fabrikanter.</p> <p>P-loggan associeras till ngt positivt hos allmänheten.</p>	<p>Möjligheter</p> <p>Kommunernas handläggning underlättas. De får mer tid till tillsyn av befintliga avlopp.</p> <p>Leverantörernas arbete förenklas då de inte behöver ha en lika omfattande dialog med varje enskild kommun.</p> <p>Om certifieringsorganet ställer krav på uppföljning av serviceorganisation hos respektive tillverkare kan P-märkningen bidra till att innehållet i service blir mer transparent, och leverantörerna kan prissätta den på ett rimligt sätt.</p> <p>P-märkningen etablerar en kravnivå för branschen som sedan kan antas inom ramen för lagstiftning, exempelvis som en föreskrift utfärdad av Boverket.</p> <p>Det medför en möjlighet att bedriva utbildning och marknadsföring, av själva P-märkningssystemet, mot företag och kommuner (det finns en parallell till REVAQ).</p>
<p>Svagheter</p> <p>P-märkningen är inte hela lösningen. En stor fråga är planering av avlopp, eventuella konsulter, samt kompetens hos entreprenörer.</p> <p>Det finns ingen tydlig lagstiftning på området och P-märkningen kan därför inte hävdas vara en garant för att lagstiftningens krav uppnås.</p> <p>Kommunerna tolkar certifieringen fel/ har för stora förväntningar, vilket skulle kunna leda till att P-märkningen tappar förtroende.</p> <p>Det är oklart om alla berörda aktörer är positivt inställda.</p>	<p>Hot</p> <p>Kommunerna ställer krav på P-märkning, vilket innebär ett brott mot den fria marknaden inom EU.</p> <p>Leverantörerna är inte intresserade av att P-märka sina anläggningar, utan fokuserar på CE-märkning.</p> <p>Ska vi ha avloppssystem som slukar vatten? Ska vi istället ha andra typer av system? Torra lösningar?</p>

BILAGA 6. FÖRSLAG TILL CERTIFIERINGSREGEL

Se www.smaavlopp.se – Rapporter & publikationer
<http://kunskapscentrum.avloppsguiden.se/rapporter--publikationer.html>

Certifiering av byggprodukter
Certifieringsregel, förslag daterat 2012-03-12
SMÅ AVLOPPSALÄGGNINGAR